

Mycket kära släktingar

I skrivande stund fullkomligt vräker snön ner och fortsätter detta så märkliga och i sanning riktigt trista år, meteorologiskt sett. Men den än så länge luftiga och böljande snön är som ett bolster som sveper in höstens gråhet med sitt gnistrande vita vaddtäck. Och som snön lyser upp och plötsligt liksom förlänger de mörka kulna höstdagarna!

Årets julhälsningsartikel handlar träffande nog om ett av besöksmålen vid nästa års släktemöte. Eftersom detta går av stapeln lördag – söndag 24-25 augusti 2013 i Örebro med omnejd, har vi denna gång valt att berätta om Käggleholm och dess mångåriga innehavare Mauritz Leijonhufvud-Lewenhaupt

Vi ber er alla att redan nu reservera den helgen, även om en separat inbjudan och kallelse kommer att skickas ut i vår. Vi har förbokat ett antal rum på Stora Hotellet i Örebro, men är osäkra på om dessa kommer att räcka, så en liten "hint" om ni önskar hotellrum natten mellan lördag och söndag skulle vara mycket tacknämlig och underlätta vårt planeringsarbete.

Själva Släktemötet med efterföljande middag, kommer att avhållas på Örebro Slott på lördagen. Dessförinnan hoppas vi ha hunnit med studiebesök i S:t Nikolai kyrka med sitt praktfulla gravmonument över Mauritz Leijonhufvud med hustru Amalia von Hatzfeld och på Örebro Slott. På söndagen skall vi ta en titt på vad som finns kvar av det en gång så ståtliga Käggleholm med intilliggande Ödeby kyrka, samt känna vibrationerna på vårt äldsta riktiga stamgods Ekeberg med Lillkyrka kyrka.

Efter denna mörka höst ser vi nog lite till mans fram emot att under de i år riktigt många lediga dagarna få koppla av från det vardagliga och njuta av lugnet och friden tillsammans med nära och kära.

Släkträdet och er ordförande önskar samtliga familjemedlemmar en riktigt

God Jul och Ett Gott Nytt År

Släkträdet genom Johan Lewenhaupt.

Släktrådets kontaktuppgifter

johan@lewenhaupt.com

claes@lewenhaupt.com

martin@lewenhaupt.com

carl-gustaf@lewenhaupt.com

crikon.nilsson@gmail.com

elisabeth.olsson@ki.se

charlotte.lewenhaupt@hotmail.com

susanne@happyreklam.se

Bild från Suecia Antiqua Et Hodierna

Kägleholm

- från slott till ruin

Grunden till dagens Kägleholms Slottsruin, är faktiskt också grunden till det medeltida Tuna gård, som under årtiondena runt sekelskiftet 1200-1300 ägdes av lagmannen i Västergötland, riddaren Gudmar Magnusson Hjorthufvud-Lejon av Ulfåsasläkten. Denne Gudmar innehade även ett annat Lewenhaupts-gods, Loholm, som senare blev Gräfsnäs. Gudmar anses även vara identisk med huvudpersonen i den gamla sagan om Riddar Gomer. Enligt den släktrönika som Axel Stensson Leijonhufvud senare författade var denne herr Gudmar stamfader till släkten Leijonhufvud.

Hans son, Ulf Gudmarsson, var gift med den sedermera Heliga Birgitta av Finsta-ätten. Ulf var lagman i Närke 1330-1343 och även medlem i riksrådet. Paret ärvde Tuna gård efter Gudmars död och Birgitta blev hovdam och svensklärare till konung Magnus Erikssons hustru, drottning Blanca av Namur. Hovet fanns på Nääs på Visingsö och på Örebro slott.

Ett par hundra år senare, 1541, såldes Tuna Gård med sin dåvarande stenborg till Gustav I Vasa. Tuna, Öjebo eller Öhn som godset på grund av sin belägenhet på en stor ö kallades, blev Kungsgård och Säteri och namngavs i stället till Kägleholm. Säteriet överläts efter några år till konungens maka Margareta Leijonhufvud, som genom

byte med sin bror, Sten Eriksson Leijonhufvud och dennes gemål, "Grev" Ebba Månsdotter Lilliehöök återigen kom i vår släkts ägo 1551. När Sten Erikssons dör 1568, ärvs Käggleholm så småningom av yngste sonen Mauritz, även kallad Moritz Lewenkopff, Leionkopff, greve till Raseborg, herre till Gräfsnäs och i det här sammanhanget mest intressanta, herre till Käggleholm.

Mauritz föddes 1559 på Kärra på Hisingen, norr om det som senare skulle bli Göteborg. Redan som tonåring tjänstgjorde han vid sin kusin hertig Carls hov och följde som 20-åring, liksom brodern Axel, med på Carls giftermålsresa till Heidelberg i maj 1579. Han stannade vid kurfurstens Ludvig VI av Pfalz hov till våren 80 men var enligt brev till modern inte särskilt nöjd med sin vistelse där då han inte tyckte han lärde sig något nytt. Mauritz fortsatte vidare söderut och bodde flera månader i Savoyen och Lyon. Han återvände till Sverige först efter 4 års vistelse i Frankrike, Italien och Tyskland. Vid hemkomsten blev han hertig Carls råd och vistades ofta vid dennes hov. Mauritz blev häradshövding i Oppunda härad 1584 och lagman i hela Södermanland 1588. 1595 utnämndes han till Lagman i Närke och erhöll Glanshammars socken i förläning.

Mauritz hade långvariga ekonomiska konflikter med både sin mor "Grev Ebba" och den milt sagt speciella brodern Axel. Huvudproblemet i förhållande till brodern var den ännu oregerade frågan om yngre bröders rätt till ersättning ur grevskapen. Mauritz var nog i många avseenden sin berömde broder Axels raka motsats. Han verkar ha varit ovanligt omtänksam gentemot sina underlydande och varit mån om deras bästa. Hertig Carl gjorde stora ansträngningar för att få en förlikning till stånd.

Hertigen och Mauritz vistades i början av 1600-talet samtidigt i Estland. Mauritz var placerad som ståthållare i Reval och tillbringade säkerligen en del tid i sitt grevskap med Ekenäs som centrum. Mauritz såg år 1603 till att Ekenäs första skola inrättades. Han hade *"med förtret sett och förnummit, huruledes den fattige ungdomen illa bliver försummad, och i stället för att de uti gudfruktan och ärliga seder borde uppfostras, så blir de benägna till allt för stor själsvådighet."*

Samtidigt hade brodern Axel gjort sig omöjlig i Carls ögon och flyttat till Alsace. År 1600 utfärdade hertigen ett öppet brev för Mauritz på grevskapet Raseborg med allt underliggande med ärftlig rätt. Ett år senare erhöll han också Axels gods Gräfsnäs. Mauritz krönte sin karriär med att utnämnas till Drots, vilket gjorde honom till rådets främste.

Mauritz Leijonhufvud

Mauritz avled september 1607, blott 48 år gammal, på sitt Käggleholm. Han begravdes året efter i eget gravkor i S:t Nicolai kyrka i Örebro, där hans praktfulla gravmonument och epitafium finns. Så här uttryckte sig Carl IX:

"Den 17 februari begravdes här i Örebro den förnämste och förståndigaste man i riksens råd, grefve Mauritz till Raseborg och Käggleholm, den mig från ungdomen troget tjänt hafver. Gud uppväcke kroppen till en salig uppståndelse och vare oss nådig, som igenlefve".

Vid Mauritz bortgång 1607 ärver maken Amalia von Hatzfeld säteriet. Parets dotter Ebba Leijonhufvud, först gift med Svante Sture och sedan med Claes Horn af Kanckas, blir nästa ägare 1628. Eftersom Ebba Mauritzdotters enda och dessvärre barnlösa dotter Anna (för övrigt gift med Axel Oxenstiernas son Johan), redan var avliden vid Ebbas död 1654, övertar hennes kusiner Ebba Brahe med maken Jakob De la Gardie och Ebba Grip med maken Svante Banér säteriet. Magnus Gabriel De la Gardie inträder 1675-1686 som ägare, efter sin mor Ebba Brahe. Slottet och Ödeby kyrka strax intill, färdigställs till år 1680.

Johan Lewenhaupt

~~~~~

Lewenhauptska Släktföreningens butik

Det finns fortfarande kvar små restupplagor av böckerna: "Släkten Lewenhaupt" och "Lewenhauptar i Europa", som kan köpas till det facila priset av 250 kronor per styck. Beställ via johan@lewenhaupt.com eller carl-gustaf@lewenhaupt.com

~~~~~

www.lewenhaupt.com

Under första halvåret 2013 kommer vi att lansera en ny version av släktens hemsida. Här kommer du förutom släktens historia och kuriosa även få information om våra släktmöten m.m. För frågor och tips på innehåll kontakta Susanne Lewenhaupt på susanne@happyreklam.se.